

Burgerlijke zaken over 2019
Registratienummers: CUR201800886 en CUR2018H00151
Uitspraak: 30 juli 2019

Vonnis no.:

GEMEENSCHAPPELIJK HOF VAN JUSTITIE

van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en
van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

VONNIS IN KORT GEDING

in de zaak van:

1. de stichting
STICHTING HUMANITAIRE ZORG CURAÇAO,
gevestigd in Curaçao,
2. de stichting
STICHTING SCHOON MILIEU OP CURAÇAO,
gevestigd in Curaçao,
3. **M. CONNECION**,
4. **A. HERNANDEZ**,
5. **V.G. FRANCISCA-BRUNO**,
6. **Z. ERSILIA**,
7. **M.A. GRANVIL**,
8. **H. HELLINGS**,
9. **R. CUFFY**,
10. **Ph. HUGHES**,
11. **R. MADURO PEDRO**,
12. **R. VAN BLARCUM**,
13. **L. VERBOOM**,
14. **S.L. MADURO**,
15. **G. MADURO**,
16. **A. EVERTZ**,
17. **M. SAMBO**,
18. **P.R. MACARE**,
19. **E.P. BOUTISMO**,
20. **W. TEUBEN**,
21. **H.M.F. BECKERS**,
22. **E. CLOSE**,
23. **M. DAEMEN**,
24. **M. JEHOE**,
25. de gezamenlijke erfgenamen van **R. VAN DEN BERKHOF**,
allen wonende in Curaçao,
oorspronkelijk gedaagden in conventie, de beide stichtingen tevens eiseressen
in reconventie,
thans appellanten in het principaal appel,

geïntimeerden in het incidenteel appel,
gemachtigde: mr. H.W. Braam,

tegen

de vennootschap naar het recht van Venezuela,
REFINERIA ISLA (CURAZAO) S.A.,
mede gevestigd in Curaçao,
oorspronkelijk eiseres in conventie,
thans geïntimeerde in het principaal appel,
appellante in het incidenteel appel,
gemachtigden: mrs. T.L. Claassens en L.M. Virginia.

De partijen worden hierna Isla en de stichtingen, al dan niet c.s., genoemd.

1. Het verloop van de procedure

1.1 Bij akte van appel van 23 mei 2018 zijn de stichtingen c.s. in hoger beroep gekomen van het tussen partijen gewezen en op 2 mei 2018 uitgesproken vonnis van het Gerecht in eerste aanleg van Curaçao (verder: het Gerecht).

1.2 Bij op 13 juni 2018 ingekomen memorie van grieven, met producties, hebben de stichtingen c.s. acht grieven tegen het vonnis aangevoerd en toegelicht. Hun conclusie strekt ertoe dat het Hof het vonnis zal vernietigen en

- in conventie: de vorderingen van Isla zal afwijzen;
- in reconventie: de vorderingen van de stichtingen c.s. alsnog integraal zal toewijzen, dan wel overeenkomstig het vonnis van 12 januari 2010 aan de overtreding van het verbod een dwangsom te verbinden;

een en ander met veroordeling van Isla in de kosten van beide instanties, alles uitvoerbaar bij voorraad.

1.3 Bij memorie van antwoord, met producties, heeft Isla de grieven bestreden. Haar conclusie in het principaal appel strekt ertoe dat het Hof het bestreden vonnis zal bevestigen, met hoofdelijke veroordeling, uitvoerbaar bij voorraad, van de stichtingen c.s. in de met de wettelijke rente te vermeederen proceskosten in hoger beroep, waaronder de nakosten.

1.4 Bij diezelfde memorie heeft Isla incidenteel hoger beroep ingesteld onder aanvoering van twee grieven. Haar conclusie in het incidenteel appel strekt ertoe dat het Hof het vonnis in kort geding gedeeltelijk zal vernietigen en op nieuw recht doende de vorderingen van Isa in conventie alsnog volledig zal toewijzen en de vorderingen van de stichtingen in reconventie volledig zal afwijzen, een en ander met hoofdelijke veroordeling, uitvoerbaar bij voorraad,

van de stichtingen c.s. in de met de wettelijke rente te vermeerderen proceskosten in hoger beroep, waaronder de nakosten.

1.5 Op 11 december 2018 hebben partijen de zaak doen bepleiten door hun gemachtigden T.L. Claassens en H.W. Braam, dit aan de hand van door hen ingediende pleitaantekeningen. Namens de stichtingen c.s. heeft, voorafgaande aan de pleidooien van de gemachtigden, ook de voorzitter van principaal appellante sub 2, drs. P. van Leeuwen, het woord gevoerd aan de hand van een eveneens in het geding gebracht stuk getiteld "Voorwoord".

1.6 Vonnis is gevraagd en nader bepaald op vandaag.

2. De beoordeling

2.1 In hoger beroep kan worden uitgegaan van het volgende (zie ook het bestreden vonnis onder 2.1 tot en met 2.7.

2.1.1 Bij vonnis in kort geding van 12 januari 2010 (hierna: het Hof-vonnis) heeft het Gemeenschappelijk Hof van Justitie onder andere het volgende overwogen en beslist:

"3.14 In het belang van de handhaafbaarheid van het op te leggen verbod en ter beperking van het risico van executiegeschillen geldt dat de bijdrage van Isla aan de totale immissie moet worden berekend op de wijze waarop StAB die heeft berekend in haar rapport van 16 juni 2008 onder 8.4, aangevuld met de gewijzigde meteorologische uitgangspunten in het rapport van 10 maart 2009 onder 4.1. Bij die berekening zal van het daadwerkelijke zwavelgehalte van de Cat Cracker-cokes dienen te worden uitgegaan.

Voorts moet de totale immissie bij de begraafplaats en elders op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij gemeten worden op de wijze waarop de metingen zijn verricht die StAB heeft gebruikt. Gerekend zal steeds moeten worden vanaf de eerste dag van het betreffende kalenderjaar, met dien verstande dat de bijdrage door Isla in de periode tussen 1 januari 2010 en de dag der betekening van dit vonnis buiten beschouwing zal dienen te blijven.

3.15 Het Hof ziet aanleiding het thans aan Isla op te leggen verbod in duur te beperken en te laten gelden tot en met 31 december 2014.

[...]

Beslissing:

Het Hof:

vernietigt het vonnis waarvan beroep;

verbiedt Isla om meer dan 80 µg/m³ als jaargemiddelde bij te dragen aan de concentratie van zwaveldioxide (SO₂) op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, daaronder begrepen te Beth Chaim, zulks op straffe van een dwangsom van NAF. 75.000.000,- (vijfenzeventigmiljoen gulden) voor ieder kalenderjaar dat Isla in strijd heeft gehandeld met dit verbod, met

inachtneming van het overwogene onder 3.14, welk verbod van kracht zal zijn tot en met 31 december 2014;”

2.1.2 Het rapport van 16 juni 2008 waarnaar het Hof-vonnis verwijst is afkomstig van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening (hierna: StAB). Het door het Hof aangehaalde onderdeel 8.4 van dat rapport luidt als volgt:

“8.4 Immissies

8.4.1 Berekende immissies SO₂ en TSP

Met behulp van het verspreidingsmodel Aermod, dat ook door Isla gebruikt wordt voor de verspreidingsberekeningen zijn door ons immissieberekeningen uitgevoerd op basis van de emissiegegevens welke volgen uit de vergunningaanvraag en de balansen.

[...]

Het doel van de berekeningen is om op basis van de per bron uitgesplitste jaaremissies van SO₂ en stof, voor de vergunde situaties voor en na IRUP en voor de actuele situatie over de jaren 2001, 2005 en 2007 de bijdrage van Isla aan de immissieconcentraties op leefniveau te berekenen. De reden hiervoor is dat deze procedure zich beperkt tot Isla. Door alleen de Isla bronnen te beschouwen kan gecontroleerd worden of Isla al dan niet de normen uit haar vergunning overschrijdt.

Voor de actuele situatie hebben we de jaarvrachten per bron gebruikt die op basis van de diverse balansen in samenspraak met en door de Isla technici zijn opgesteld (zie eerder in dit verslag bij de bespreking van de emissies). Om de verschillende concentraties goed te kunnen vergelijken is voor de berekeningen van de vergunde en actuele situatie in 2001 de bijdrage van de utilities buiten beschouwing gelaten. De utilities (boilers) zijn in 2003 namelijk overgegaan van Isla naar CUC en behoren sinds die tijd niet meer tot de inrichting van Isla.

[...]

Uit de berekeningen blijkt dat de hoogste immissies veelal optreden binnen het terrein van de Isla raffinaderij. Door ons zijn deze waarden buiten beschouwing gelaten omdat de normen daar niet gelden. Voor wat betreft de immissiewaarden buiten het raffinaderijterrein hebben we aan de hand van de output gegevens eerst beoordeeld op welk punt (coördinaten met gridafstanden in stappen van 250 meter) de hoogste concentratie is berekend. Dit punt wordt door ons aangeduid als het punt met de hoogst berekende waarde overall ex Isla. Deze treedt steeds op, op het zelfde onbewoonde punt in de nabijheid van de Joodse begraafplaats. Door de milieudienst wordt normaliter de luchtkwaliteit berekend op een aantal verder weg van het Isla terrein gelegen, door hen vastgestelde receptorpunten. De invoergegevens van deze receptorpunten zijn door de milieudienst aan ons verstrekt. Dit betreft punten in het bewoonde gebied. Deze receptorpunten zijn tevens (soms slechts gedeeltelijk) in verschillende andere rapporten terug te vinden. Met het oog op een vergelijking van de verschillende gegevens en om een goed beeld te

verkrijgen van de concentraties die optreden in het bewoonde gebied is ook steeds de hoogst berekende waarde op deze receptorpunten vastgesteld, waarmee niet is gezegd dat buiten deze receptorpunten in bewoond gebied geen hogere waarden kunnen optreden [...]. De (beoordelingen van de) berekeningen leidden tot de volgende resultaten.

S02

Voor S02 geldt zoals gezegd een jaargemiddelde norm van 80 µg/m³. Overall zijn de volgende immissieconcentraties als jaargemiddelde berekend met de meteogegevens van de Milieudienst.

[volgen vijf metingen op de locatie met coördinaten x = 49250 en y = 53000 aangeduid als “nabij Joodse begraafplaats”; toevoeging Hof]

2.1.3 Het voorts door het Hof aangehaalde rapport van StAB van 10 maart 2009 beschrijft in onderdeel 4.1 dat de onderzoekers een meteorologische dienst (Meteoconsult) hebben ingeschakeld om hen te voorzien van “meteorologische hulpbestanden”. Die hulpbestanden hebben blijkens het rapport geleid tot nieuwe berekeningen. Het rapport vermeldt verder (blz. 5):

“Uit de nieuwe berekening blijkt dat de nieuwe contour, de contour die volgde uit de berekening van Isla meer benadert dan de contour die volgde uit de berekening van de StAB [...]. Op de grens tussen de Joodse begraafplaats en het Isla terrein (locatie x = 49500 en y = 53000) blijkt op basis van de rekenresultaten met AERMOD, een jaargemiddelde SO₂-concentratie op te treden van 99.1 µg/m³. ”

Bij deze passage behoort een voetnoot, die luidt als volgt:

“Deze locatie ligt iets oostelijker dan de locatie die eerder is aangehouden (x = 49250 en y = 53000). Reden hiervoor is dat dit nu de hoogst belaste locatie blijkt te zijn. In beide gevallen betreft het de Joodse begraafplaats. ”

2.1.4 De stichtingen c.s. hebben zich op het standpunt gesteld dat Isla in 2013 het in het Hof-vonnis opgenomen verbod heeft overtreden en aldus de dwangsom heeft verbeurd. Op vordering van Isla heeft het Gerecht in kort geding de stichtingen c.s. bij vonnis van 10 november 2015 bevolen de in dit verband gelegde beslagen op te heffen en zich te onthouden van verdere executiemaatregelen voor wat betreft het jaar 2013 totdat in een bodemprocedure zou zijn bepaald dat Isla de dwangsom heeft verbeurd.

2.1.5 Bij brief van 2 juni 2015 aan Isla hebben de stichtingen c.s. zich op het standpunt gesteld dat Isla zowel over 2013 als over 2014 de dwangsom heeft verbeurd en Isla aangemaand tot betaling daarvan. Op 19 april 2016 hebben de stichtingen c.s. een vergelijkbare aanmaningsbrief verstuurd.

2.1.6 Bij verzoekschrift van 29 juni 2015 hebben de stichtingen c.s. het Gerecht verzocht een voorlopig deskundigenbericht te gelasten met het oog op

de vraag of Isla over 2014 de in het Hof-vonnis genoemde norm heeft overschreden. Het Gerecht heeft bij beschikking van 9 november 2015 dit verzoek toegewezen en StAB en TNO tot deskundigen benoemd. De beschikking luidt, voor zover thans van belang, als volgt:

“3 De beoordeling

3.1.

Het verzoek volgt op een vergelijkbaar verzoek dat verzoeksters hebben gedaan met betrekking tot het jaar 2013. Naar aanleiding van dat verzoek heeft het Gerecht bij beschikking van 24 april 2014 een deskundigenbericht gelast door deskundigen Feringa en Weemaes, verbonden aan de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB). Op 16 juni 2015 hebben deze deskundigen hun definitieve rapport uitgebracht.

3.2.

Verzoeksters stellen dat Isla in het jaar 2014 jegens hen onrechtmatig heeft gehandeld door te veel bij te dragen aan de immissie van SO₂ en dat Isla het aan Isla bij vonnis van het Gemeenschappelijk Hof van 12 januari 2010 opgelegde verbod wat betreft 2014 heeft overtreden, en dat zij over dat jaar de dwangsom van Naf. 75 miljoen heeft verbeurd. Verzoeksters wensen dat vastgesteld te zien door middel van een deskundigenbericht.

3.3.

Ter onderbouwing van hun verzoek verwijzen verzoeksters onder meer naar het StAB-rapport van 16 juni 2015 en de aanvulling daarop van TNO van 7 oktober 2015, waaruit volgens verzoeksters blijkt dat Isla in 2013 op de Joodse begraafplaats Beth Chaim ter plaatse van de ontvangstruimte “Casa de Rodeos” gemiddeld 118.6 µg/m³ heeft bijgedragen aan de SO₂-immissie. Ook verwijst zij naar de door de GGD Amsterdam gevalideerde meetgegevens over 2014, waaruit volgt dat door het meetstation bij Beth Chaim in dat jaar een totale jaargemiddelde concentratie van SO₂ op leefniveau is gemeten van 169,4 µg/m³ en door het meetstation Kas Chikitu 122 µg/m³.

3.4.

Isla bestrijdt dat zij de dwangsom heeft verbeurd.

In dat kader stelt zij onder meer dat haar bijdrage aan de immissie moet worden berekend aan de hand van een “rekengrid” (raster) waarbij de berekeningspunten op 250 meter afstand van elkaar liggen. Op die punten was haar bijdrage volgens Isla in zowel 2013 en 2014 lager dan de grens van 80 µg/m³ waarboven ingevolge het Hofvonnis dwangsommen worden verbeurd. Als die grens bij een rekengrid van 50 meter, zoals verzoeksters en TNO hanteren, op Beth Chaim wél blijkt te worden overschreden, is dat volgens Isla niet relevant voor het al dan niet verbeuren van de dwangsom.

Een vergelijkbaar verschil van inzicht hebben partijen ten aanzien van de door StAB in haar rapport over 2013 gebezigde toetsingslocatie 49500, 53000. Dit betreft een locatie op het terrein van Isla nabij de begraafplaats. Volgens verzoeksters is het gebruik van deze toetsingslocatie op eigen terrein van Isla volstrekt onlogisch en valt daardoor - met een rekengrid van 250 meter - de zware SO₂-concentratie op de begraafplaats en ter plaatse van “Casa de

Rodeos” buiten beeld. Isla stelt daar tegenover dat de gebruikte toetsingslocatie de juiste is als het gaat om de vraag of de dwangsom is verbeurd.

In haar brieven van 16 juni 2015 en 15 juli 2015 aan het Gerecht hebben verzoeksters voorts een aantal andere bezwaren geuit tegen de aanpak door StAB, waaronder het gebruik van verouderde gegevens. Isla acht die bezwaren ongegrond.

3.5.

Ongeacht het verschil in visie van partijen ten aanzien van de vraag hoe bepaald moet worden of dwangsommen zijn verbeurd, hebben verzoeksters voldoende belang bij een deskundige vaststelling van de SO₂-bijdrage van Isla over 2014.

3.6.

In de vraagstelling zal op de in het dictum van deze beschikking omschreven wijze rekening worden gehouden met een aantal van de verschillen in zienswijze van partijen over de juiste berekeningswijze van Isla's immisiebijdrage en over de hiervoor onder 3.4 genoemde geschilpunten over hoe moet worden beoordeeld of de dwangsom is verbeurd. In hoeverre een en ander doorslaggevend is voor de vraag of sprake is van onrechtmatig handelen, overtreding van het verbod in het Hofvonnis en/of verbeurte van de dwangsom, is in deze procedure niet aan de orde.

[...]

4 De beslissing

Het Gerecht:

A. beveelt dat een voorlopig deskundigenbericht zal worden uitgebracht ter beantwoording van de volgende vragen:

1. Hoeveel µg/m³ heeft Isla in 2014 bijgedragen aan de totale jaargemiddelde concentratie van zwaveldioxide (SO₂) op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, welke vraag dient te worden beantwoord met inachtneming van het bepaalde in rechtsoverweging 3.14 van het vonnis van het Hof van 12 januari 2010, luidende:

[...]

2. Kunt u in uw deskundigenbericht tot uitdrukking brengen dat en op welke wijze u in uw beoordeling en conclusies hebt betrokken hetgeen is aangevoerd in de (reeds aan u toegezonden) brieven van mr. Van de Laarschot aan mr. Van Schendel van 15 juli 2015 en 21 juli 2015 en de daarop nog door Isla in een brief aan u te formuleren reactie?

3. Kunt u in uw rapport (afzonderlijk) weergeven wat de berekeningsresultaten voor 2014 zijn op de locaties te Beth Chaim genoemd in de brief van TNO van 7 oktober 2015, bladzijde 4?

4. In hoeverre zou uw antwoord op vraag 1 anders luiden indien de grondslagen van de StAB-methode uit 2008 naar de huidige - door u te bepalen - inzichten zouden zijn geactualiseerd, zowel, voor zover van toepassing, wat betreft 1) de locatie van het toetsingspunt, 2) de wijze waarop de procesemissie wordt gemodelleerd, en 3) de meteorologische gegevens?

5. Heeft u verder nog opmerkingen die voor de beoordeling van de zaak van belang kunnen zijn?"

2.1.7 Het gezamenlijke rapport van StAB en TNO van 25 januari 2017 bevat in het hoofdstuk "Samenvatting" de volgende antwoorden op de gestelde vragen, weergegeven voor zover van belang:

"Antwoord op de eerste vraag

Conform de gestelde voorwaarden uit het vonnis van het Hof van 12 januari 2010, is de SO₂-immissieconcentratie berekend op een locatie aan de rand van de Joodse begraafplaats, met de meteorologische gegevens die in 2009 door Météoconsult te Wageningen zijn opgesteld en waarbij de fakkelemisaties zijn samengevoegd met de restemissie van de SRU's. Onder deze condities is een immissieconcentratie vastgesteld van 56 microgram per m³ op de locatie juist naast Beth Chaim en 48 microgram per m³ ter plaatse van de bebouwde kom aan de Nijlweg. In beide gevallen wordt dus onder de grenswaarde van 80 microgram per m³ gebleven.

[...]

Antwoord op de derde vraag

Voor vijf extra locaties te Beth Chaim, zoals in het TNO rapport van 7 oktober 2015 zijn aangehouden, zijn aanvullende berekeningen uitgevoerd. Op deze locaties zijn immissieconcentraties berekend van (afgerond) 62, 70, 78, 79 en 83 microgram per m³.

Antwoord op de vierde vraag

Nagegaan is wat er verandert indien de StAB-methode uit 2008 naar de huidige inzichten zouden worden geactualiseerd wat betreft de locatie van het toetsingspunt, de wijze waarop de procesemissie wordt gemodelleerd en de meteorologische gegevens. De uitkomsten zijn als volgt:

- Het effect van het wijzigen van de toetsingslocatie is, zoals in vraag drie aangegeven, dat wanneer op de begraafplaats wordt getoetst, hogere immissieconcentraties worden berekend, waarvan in een geval tot boven de vergunde jaargemiddelde immissienorm.*
- Het wijzigen van de modellering met aparte fakkelinvoer leidt tot een verschuiving van het immissiezwaartepunt. Op de getoetste locaties treedt geen overschrijding meer op van de grenswaarde van 80 microgram/m³.*
- Het effect van het actualiseren van de meteorologische gegevens is zeer groot. In het onderzoek zijn drie verschillende meteosets onderzocht. Op grond van vergelijking met meetwaarden afkomstig van de meetstations te Beth Chaim en Kas Chikitu is een voorkeursset gevonden. Voor alle onderzochte sets - dus ook voor de voorkeursset, al zij het daarbij in geringe mate - geldt dat de immissieconcentratie op een deel van de beschouwde locaties in meer of mindere mate hoger wordt berekend dan 80 µg/m³.*

Antwoord op de vijfde vraag

Opmerkingen die voor de beoordeling van de zaak van belang kunnen zijn, zijn de volgende:

• In dit onderzoek is een meteoperiode van een jaar beschouwd. Er is door ons gekeken naar het verschil in windrichting tussen de metingen op vliegveld HATO en een modelberekening op het ISLA terrein. Dit verschil kan oplopen tot zo'n 20 graden en is van grote invloed op de uitkomsten van een immissieberekening. We weten inmiddels dat het verschil in windrichting door de jaren heen ook dergelijke verschuivingen (10 graden) kan vertonen, wat ook invloed heeft op berekende immissies.

[...]

Hoofdstuk 13 van het rapport luidt, voor zover hier van belang, als volgt:

13 Beantwoording van de vragen van het Gerecht

13.1

Vraag 1

[...]

Uitwerking:

In technisch opzicht houdt de insteek van vraag 1 in dat op dezelfde wijze wordt gemodelleerd als in de procedure over 2013 door StAB is uitgevoerd.

Dat betekent concreet dat:

[...]

e. De jaargemiddelde immissieconcentraties worden berekend op twee benedenwindse locaties:

- 1. het hoogst belaste onbewoonde gebied op of nabij de Joodse begraafplaats Beth Chaim met de coördinaten $x = 49500$ en $y = 53000$;*
- 2. het hoogst belaste bewoonde gebied aan de Nijlweg met de coördinaten $x = 48750$ en $y = 52750$."*

2.1.8 Op 5 en/of 6 maart 2018 hebben de stichtingen c.s. executoriaal (derden)beslag laten leggen ten laste van Isla onder enkele derden en op de aandelen in Refineria Isla Curaçao B.V. die door Isla worden gehouden. Het beslag strekt onder andere tot incasso van de dwangsom over 2014.

2.2 Isla heeft vervolgens bij inleidend verzoekschrift van 20 maart 2018 dit executie kort geding aanhangig gemaakt en gevorderd dat het Gerecht, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, samengevat, de stichtingen c.s. zal gebieden:

- (a) de gelegde executoriale beslagen ten laste van Isla op te heffen op straffe van verbeurte een dwangsom;
- (b) zich te onthouden van iedere vorm van tenuitvoerlegging van het Hof - vonnis voor wat betreft het jaar 2014 totdat in een in kracht van gewijsde gegaan of uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis in een bodemprocedure is bepaald dat Isla een dwangsom heeft verbeurd, een en ander op straffe van verbeurte van een dwangsom;

en voorts de stichtingen c.s. hoofdelijk zal veroordelen in de proceskosten, vermeerderd met de wettelijke rente.

2.3 De stichtingen c.s. hebben een eis in reconventie ingesteld en gevorderd dat het Gerecht bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, samengevat, Isla zal verbieden:

(a) meer dan 48 µg/m³ jaargemiddelde, althans een door het gerecht te bepalen maximale immissie, bij te dragen aan de zwaveldioxide op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, daaronder begrepen te Beth Chaim, zulks op straffe van een dwangsom, welk verbod van kracht zal zijn tot en met 31 december 2019;

(b) brandstof te gebruiken met meer dan 1% zwavel, zulks op straffe van een dwangsom;

(c) zure gasen (gasen met meer dan 2% zwavel) af te fakkelen, zulks op straffe van een dwangsom.

en voorts Isla zal veroordelen in de proceskosten.

2.4 In het bestreden vonnis heeft het Gerecht in conventie de stichtingen c.s. bevolen om de beslagen op te heffen en zich vanaf de datum van dit vonnis te onthouden van iedere verdere vorm van tenuitvoerlegging van het Hof-vonnis jegens Isla wat betreft het jaar 2014, totdat in een in kracht van gewijsde gegaan of uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis in een bodemprocedure is bepaald dat Isla de dwangsom heeft verbeurd. De proceskosten in conventie heeft het Gerecht tussen partijen gecompenseerd.

In reconventie heeft het Gerecht Isla verboden om meer dan 80 µg/m³ als jaargemiddelde bij te dragen aan de concentratie van zwaveldioxide (SO₂) op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, daaronder begrepen te Beth Chaim, welk verbod van kracht zal zijn tot en met 31 december 2019. Ook in dit geding zijn de kosten gecompenseerd.

Het Gerecht heeft het vonnis uitvoerbaar bij voorraad verklaard en het meer of anders gevorderde afgewezen.

2.5 De grievens 1 tot en met 7 in het principaal appel en de eerste grief in het incidenteel appel die betrekking hebben op de oordelen in conventie zullen als eerste worden besproken.

2.6 De principale grieven falen reeds omdat, zoals Isla terecht heeft aangevoerd, de stichtingen c.s. de dwangsommen hebben laten verjaren. Daartoe is het volgende redengevend.

2.7 Artikel 611g Rv bindt een dwangsom aan een korte verjaringstermijn van zes maanden en deze termijn is wat betreft de veroordeling met betrekking tot het jaar 2014 meteen na afloop van dat kalenderjaar, dus op 1 januari 2015 gaan lopen. Reden voor schorsing van de verjaring ingevolge het derde lid van artikel 611 Rv is er niet. Die bepaling dient weliswaar - ter bescherming van de

dwangsomgerechtigde - ruim te worden uitgelegd, maar de stichtingen c.s. hebben in hun brief van 2 juni 2015 zelf reeds uitdrukkelijk gesteld dat Isla ook in 2014 het verbod had overtreden en daarbij jegens Isla aanspraak gemaakt op de dwangsom. Omdat Isla betwistte (of voorzienbaar was dat zij zou gaan betwisten) de dwangsom te hebben verbeurd, hebben de stichtingen c.s. om een voorlopig deskundigenbericht gevraagd om zo hun overtuiging in een gerechtelijke procedure hard te kunnen maken. Voor zo'n geval is de schorsingsgrond van lid artikel 611g lid 3 Rv niet bedoeld. Na voormelde brief van 2 juni 2015 heeft het in elk geval meer dan zes maanden geduurd voordat de stichtingen c.s. een nieuwe (mogelijke) stuitingshandeling hebben verricht, en wel met de brief van 9 april 2016 (waarin echter slechts sprake is van het jaar 2013). Het verzoeken van een voorlopig deskundigenbericht is geen daad van rechtsvervolging in de zin van artikel 3:316 BW en dat het verzoekschrift een mededeling in de zin van artikel 3:317 BW inhield is niet gesteld en zou, nu tussen het indienen van dat verzoekschrift op 29 juni 2015 en de brief van 19 april 2016 ook meer dan zes maanden zijn verstreken de stichtingen c.s. ook niet hebben gebaat. Dat geldt ook voor de sommatie van 12 oktober 2015 waarin overigens in het geheel geen jaar wordt genoemd. Het gegeven dat, en de wijze waarop, partijen de kwestie vervolgens door StAB en TNO hebben laten onderzoeken, is onvoldoende om het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar te achten dat Isla zich op het uitblijven van nieuwe stuitingsbrieven en op de daaruit voortvloeiende verjaring beroept.

2.8 Ten overvloede dan wordt nog overwogen dat het Hof het oordeel van het Gerecht dat Isla geen dwangsom heeft verbeurd onderschrijft en dat oordeel en de daarvoor gegeven overwegingen (rov. 4.4 - 4.11) tot de zijne maakt. Het voegt daaraan nog toe dat uit onder meer de door Isla aangehaalde passages uit het onderzoeksrapport van StAB van 16 juni 2015 inzake het jaar 2013 blijkt dat StAB zelf de mening was toegedaan dat uit de verwijzing in het Hof-vonnis naar de wijze waarop StAB de totale immissie had berekend en naar de wijze waarop de metingen zijn verricht die StAB heeft gebruikt volgt dat de meting op het punt met de coördinaten $x=49.500$ en $y=53.000$, zijnde het punt dat in 2009 na correctie met gewijzigde meteorologische uitgangspunten steeds de hoogste concentratie te zien had gegeven, bepalend is. Hoezeer ook het verbod het hele gebied "benedenwinds van de raffinaderij, daaronder begrepen te Beth Chaim" betreft, ingevolge de verwijzing in rov. 3.14 van het Hof-vonnis is het dat ene punt waar ter beantwoording van de vraag of de dwangsom is verbeurd de "totale immissie bij de begraafplaats en elders op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij" gemeten moet worden.

2.9 Dat, bij die lezing, de zorgvuldige uitvoering van het vonnis waarop Isla zich beroemt ertoe leidt dat Isla, door de uitstoot "te sturen", op het relevante meetpunt wel, maar op veel of zelfs de meeste andere punten in het gebied waarop het verbod betrekking heeft niet, binnen de marge heeft weten te blijven, is cynisch te noemen en een onbedoeld effect van de opzet van het Hof, om met het oog op executiegeschillen, een vaste berekenings- en meetmethode

voor te schrijven. Het kan echter niet tot een andere, ruimere uitleg leiden. Die uitleg zou, evenals het gebruik van meteorologische gegevens van na 2009, weliswaar dienstig zijn aan het nuttig effect van het verbod - en ook meer in lijn met de ratio van de dwangsom als prikkel tot nakoming - maar het zou tegelijkertijd ook te zeer ten koste gaan van de rechtszekerheid en voorspelbaarheid die de in rov. 4.2 van het bestreden vonnis vooropgestelde regels beogen te waarborgen. Gelet op de interpretatie van StAB zelf, kan de conclusie in dit kort geding geen andere zijn dan dat Isla van de door haar gevolgde uitleg heeft kunnen uitgaan en daarom geen dwangsom heeft verbeurd.

2.10 Voornoemde oordelen brengen mee dat alle vorderingen van Isla in conventie terecht zijn toegewezen. Bij dat dictum kan het oordeel (in rov. 4.15 - 4.16 van het bestreden vonnis), dat aannemelijk is dat Isla het verbod heeft overtreden, er niet toe leiden dat de kosten in conventie tussen partijen worden gecompenseerd zoals het Gerecht heeft gedaan. In zoverre slagen de grieven 1 en 3 in het incidenteel hoger beroep.

2.11 Het oordeel van het Gerecht dat aannemelijk is dat Isla het verbod in 2014 heeft overtreden als zodanig wordt door het Hof onderschreven. De nadere gegevens die de stichtingen c.s. in hoger beroep hebben aangedragen duiden er voorts op dat de bijdrage van Isla aan de totale immissie groter is geweest dan Isla steeds heeft verdedigd. In zoverre is de incidentele grief 1 ongegrond.

2.13 De overige grieven hebben betrekking op de beslissingen in reconventie. De eis in reconventie hadden de stichtingen c.s. op voor Isla voorzienbare gronden ingesteld en nu Isla vervolgens ook voldoende verweer heeft kunnen voeren, heeft het Gerecht die eis terecht toegelaten. De stichtingen c.s. hadden in reconventie overigens ook nog andere, verdergaande verboden verzocht, maar die zijn afgewezen. Daartegen zijn geen grieven gericht.

2.14 Het wel toegewezen verbod berust op een alom aanvaarde maar volgens de stichtingen c.s. inmiddels weer achterhaalde (want nog te optimistische) norm die op zijn beurt is gebaseerd op de grenswaarde boven welke SO₂-immissie schadelijk en mogelijk zelfs dodelijk is. Het verbod strekt daarmee tot bescherming van een maatschappelijk belang van de allereerste orde. Gezien dat belang, en vanwege de gerede twijfel aan de inspanningen van Isla om, zoals met het eerdere verbod was beoogd, die norm in het gehele benedenwindse gebied te halen, is er voldoende reden en belang om Isla opnieuw door middel van een verbod aan deze norm te binden voor het geval de raffinaderij dit jaar nog weer in bedrijf komt. Een relevant belang dat hierdoor in gedrang zou komen heeft Isla hiertegenover niet gesteld. Grief 2 in het incidenteel hoger beroep faalt dus.

2.15 Voor het alsnog opleggen van een dwangsom ziet het Hof, gezien de actuele situatie bij Isla en de korte tijd die nog rest tot 31 december 2019 geen aanleiding. Daar komt nog bij dat honorering van het verzoek van de stichtingen c.s. om de dwangsom te koppelen aan de voorwaarden en de methodiek van het Hof-vonnis, gelet op de stelling van de stichtingen c.s. dat Isla de uitstoot en daarmee de immissie kan manipuleren, onvoldoende bevordert dat het verbod wordt nageleefd en naar alle waarschijnlijkheid slechts zal leiden tot executiegeschillen zoals die met betrekking tot de jaren 2013 en 2014 zijn gevoerd.

2.16 Indien de omstandigheden op het Isla-terrein daartoe aanleiding zouden geven, kunnen de stichtingen c.s. een nieuw kort geding of wellicht beter: een bodemprocedure beginnen om daarin een geactualiseerd verbod met dwangsom of een andere maatregel te vragen.

2.17 De slotsom is dat de grieven in het principaal hoger beroep alle falen, zodat het vonnis in zoverre dient te worden bevestigd, met veroordeling van de stichtingen c.s. in de kosten van dit hoger beroep. De grieven in het incidenteel hoger beroep zijn in zoverre gegrond dat de stichtingen c.s. alsnog in de proceskosten van het geding in eerste aanleg in conventie moeten worden veroordeeld. Voor het overige falen zij. Die uitkomst rechtvaardigt dat de kosten van het incidenteel hoger beroep tussen partijen worden gecompenseerd.

B E S L I S S I N G

Het Hof:

vernietigt het vonnis waarvan beroep, doch uitsluitend voor zover het Gerecht de kosten van het geding in conventie tussen partijen heeft gecompenseerd, en doet, dat vonnis voor het overige bekrachtigende, in zoverre opnieuw recht:

veroordeelt de stichtingen c.s. hoofdelijk in de kosten van het geding in eerste aanleg in conventie, aan de zijde van Isla begroot op NAF 327,95 aan explootkosten, NAF 450,- aan griffierecht en NAF 2.500,- voor salaris van de gemachtigden;

veroordeelt de stichtingen c.s. in de kosten van het principaal hoger beroep, aan de zijde van Isla gevallen en tot op heden begroot op NAF 349,50 aan betekeningskosten en NAF 6.000,- aan salaris voor de gemachtigde;

veroordeelt de stichtingen c.s. tot betaling van de nakosten ad NAF 250,-, ingeval betekening plaatsvindt te verhogen met NAF 150,- tot NAF 400,-;

bepaalt dat indien deze proceskosten en nakosten niet binnen veertien dagen na dagtekening van dit vonnis zijn voldaan, daarover vanaf de vijftiende dag na dagtekening de wettelijke rente verschuldigd zal zijn;

compenseert de proceskosten van het incidenteel hoger beroep aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt;

wijst af het meer of anders gevorderde.

Dit vonnis is gewezen door mrs. F.W.J. Meijer, H.J. Fehmers en J. de Boer, leden van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en ter openbare terechtzitting van het Hof in Curaçao uitgesproken op 30 juli 2019 in tegenwoordigheid van de griffier.

